

Status for norsk vannforsyning ved inngangen til år 2000

Av Hans Ånstad

Hans Ånstad er avdelingsdirektør i Sosial- og helsedepartementet

Innlegg på seminar 28. oktober 1999.

Innledning

Når jeg skal orientere om status for norsk vannforsyning ved inngangen til år 2000, er det naturlig at jeg i all kort-het rekapitulerer hva som har skjedd i arbeidet med Program for vannforsyning. Antakelig er det en rekke andre hendelser som fortjente å bli nevnt, det er vel neppe bare Programmet som har bidratt til dagens situasjon i vannforsyningen her i landet, kanskje Norsk Vannforening selv fortjente noen gode ord!

Kort rekapitulering av hva Program for vannforsyning er, og hvordan arbeidet er organisert.

Program for vannforsyning

- Statlig program med tilfredsstillende drikkevann i hele landet som mål
- Årlige bevilgninger over statsbudsjettet siden 1995
- Styringsgruppe: Sosial- og helsedepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Nærings- og handelsdepartementet
- Folkehelse: sekretariat med ansvar for den praktiske gjennomføringen
- NGU: ansvar for grunnvannsundersøkelser

(Lysark 2a)

Program for vannforsyning

- Virkemidler:
 - informere og veilede kommuner/andre vannverkseiere om plikter iht. drikkevannsforskriften
 - motivere vannverkseiere til å gjennomføre nødvendige utbedringstiltak
 - gi tilskudd til vannverk med utilfredsstillende vannforsyning, for å sikre nødvendige utbedringer
 - koordinere og yte økonomisk støtte til drikkevannsforskning
 - gi støtte til forundersøkelser av grunnvannskilder

(Lysark 2b)

Jeg vil minne om at styringsgruppa ble etablert allerede i august 1994 som et samarbeid mellom de departementene som er nevnt på lysarket, og gruppa har hele tiden vært organisert slik, riktignok med medlemmer som har kommet og gått.

Jeg har hatt den glede å lede gruppa, en kremjobb, Truls Krogh og sekretariatet har stått for tenkingen, KR D og Eli Nygård har for det meste ordnet med pengene, mens Harald Andersen fra NHD, bistått av Knut Ellingsen og NGU har gått i dybden for å finne vann.

(Lysark 3, som viser virkemidlene vi har hatt til rådighet, jeg antar at det aller viktigste har vært tilskuddsordningen på KR D's budsjett, en form for tennsats som har utløst vannverkseiernes egenaktivitet for å bedre kvaliteten

på produktet sitt. Som dere selvsagt er klar over er finansieringen av utbedringer vannverkseierens egen sak, mens abonnentene i prinsippet skal bære utgiftene i og med betaling av vannavgiften. At det skal være slik ble bestemt av Stortinget i 1985 i og med behandlingen av Vannmeldingen.)

Stoda ved starten.

Status 1994/95 ved oppstart av Program for vannforsyning

- Registrert 1587 vannverk (hver > 100 personer) i Folkehelsas vannverksregister
- Av disse var ca 1000 vannverk ikke tilfredsstillende
 - manglet desinfeksjon
 - trengte fargefjerning eller ny vannkilde
- Disse 1000 vannverkene forsynte omlag 1,3 mill personer

(Lysark 3.)

Som dette lysarket viser, var situasjonen ganske mistrøstig, og et viktig poeng var som dere vet, at mange av de dårligste anleggene fantes og finnes langs kysten, og mange av dem leverte vann til næringsmiddelindustrien. Dette var klart en viktig grunn til at NHO tok opp denne saken i 1993, med bakgrunn i EØS-avtalen.

Hva har skjedd i løpet av disse 5 årene?

Status 1998/99

- 315 mill. kr i økonomisk støtte til totalt 185 vannverk i 1995-98 (totalt 410.000 personer)
- 400.000 personer har fått tilfredsstillende vannforsyning uten statlig støtte (lavt gebyr m.m.)
- Gitt økonomisk støtte til etablering av fylkesvise driftsassistanseorganisasjoner innen vannforsyning
- Fortsatt om lag 700 vannverk (av ca. 1900 vannverk i vannverksregisteret), som ikke er tilfredsstillende (forsyner totalt 500.000 personer)

(Lysark 4)

Som det står i innbydelsen til dette seminaret og som det går fram av dette lysarket er det adskillig igjen før vi kan si at vi er ferdig med jobben og at arbeidet i Programmet kan avsluttes.

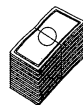
Jeg må nevne her at Programmet skal evalueres, og selvsagt vil arbeidet i en eventuell fortsettelse av det bli reorganisert dersom det skulle vise seg nødvendig med bakgrunn i resultatet av evalueringen.

Det er klart at vi som har jobba med dette har vært spent på om Regjeringen ville følge opp med å foreslå en forlengelse av Programmet. Så langt er vi blitt bønnhørt.

Forslag i statsbudsjettet for neste år:

Forslag til statsbudsjett for år 2000

- Regjeringen går inn for å forlenge Program for vannforsyning med ytterligere 5 år
- Støtte til utbedring av vannverk i år 2000: 68 mill kr



(Lysark 5)

Det kan selvsagt tenkes at Stortinget ikke følger opp, men siden problemer knyttet til vannkvalitet ikke minst i forhold til næringsmiddelindustrien har blitt tatt opp i spørretimespørsmål flere ganger, et tydelig signal om Stortinget er opptatt av dette, regner jeg det for å være temmelig sikkert at Programmet fortsetter i 5 nye år.

I SHD's budsjettforslag er denne saken nevnt under Kap. 710 Folkehelsa. Dessverre er det sagt en ny fire-

årsperiode, men denne feilen vil bli rettet opp i et brev til Stortinget, det skal selvsagt stå femårsperiode.

Kort om NGUs arbeid.

Grunnvannsundersøkelser

- NGU 1990-1998:
 - Undersøkt 290 steder i 124 kommuner
 - Undersøkelseskostnader 40 millioner kr
 - Påvist grunnvann nok til 80.000 personer
 - Av dette utbygget/vedtatt utbygget til 35.000 personer
- NGU 2000: undersøke 20-30 nye forsyningssteder

(Lysark 6)

Drikkevannsforskning.

Drikkevannsforskning 1995-1999

- *"Forskningsprogrammet skal understøtte "Program for vannforsyning", som tar sikte på å oppgradere norske vannverk, slik at forsyningen av vann i tilfredsstillende mengde og kvalitet til drikke, andre næringsformål og hygienisk bruk sikres..."*

(Lysark 7)

Drikkevannsforskningen er nevnt på side 213 under post 50 Norges Forskningsråd.

Nærmere om prosjektene i femårsperioden som har gått:

Drikkevannsforskning 1995-1999

- Vannkvalitet og helse, forurensningstilførsler og drikkevannskvalitet (6 prosjekter)
- Behandling av drikkevann (9 prosjekter)
- Drift, vedlikehold og økonomi (4 prosjekter)
- Distribusjonssystemer (3 prosjekter)

(Lysark 8)

Prosjekter i kommende periode:

Drikkevannsforskning 2000 →

- Vannkvalitet og helse, forurensningstilførsler og drikkevannskvalitet
- Tekniske installasjoner og drikkevannskvalitet

(Lysark 9)

Til slutt litt om arbeidet med revisjon av drikkevannsforskriften:

Drikkevannsforskriften

- Rådet i EU vedtok i november 1998 et nytt direktiv for drikkevann: "Council Directive 98/83/EC on the quality of water intended for human consumption"
- To års frist for implementering av bestemmelsene i nasjonale lovverk, fem års frist for å oppfylle kvalitetskravene
- Revisjon av drikkevannsforskriften er i gang
- Direktivet nødvendiggjør ikke dramatiske endringer i norsk drikkevannsforsvaltning

(Lysark 10)

Arbeidsgruppa som jobber med dette tar sikte på ha ferdig et utkast ved årsskiftet.